

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η καταδίκη του κατηγορουμένου και η επιβολή εις αυτόν της κατά νόμον ποινής αποτελεί, μεταξύ άλλων, έναν από τους νόμιμους τρόπους περάτωσης της ποινικής δίκης (άρ. 368 περ. α νΚΠΔ, 370 στοιχ. α πΚΠΔ). Εννοείται βεβαίως ότι η ποινική αξίωση της πολιτείας δεν ολοκληρώνεται και δεν εξαντλείται μόνο με την κήρυξη της ενοχής του δράστη του εγκλήματος και την επιβολή ποινής εις βάρος αυτού. Αναγκαία και επιβεβλημένη παρίσταται προς τούτο η εκτέλεση και απότιση της επιβληθείσας ποινής, με την οποίαν και μόνον ασκείται πλήρως και συντελείται απολύτως η περί το *jus rumpendi* εξουσία της Πολιτείας. Χωρίς την εκτέλεση και την απότιση αυτή η ποινή αποβαίνει «άσφαιρη» και ατελέσφορη, ως προς τους νόμιμους εγκληματοκατασταλτικούς και εγληματοπροληπτικούς σκοπούς τους οποίους υπηρετεί και επιδιώκει.

Θα παραβιάζαμε «θύρες ανοικτές» και θα αυτονοητολογούσαμε επιδιδόμενοι σε ειδικότερες αναλύσεις και έκθεση επιχειρηματολογίας, περί της σημαντικότητας του δικαίου εκτέλεσης των ποινικών αποφάσεων. Περιοριζόμαστε απλώς στην επισήμανση του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος του αντικείμενου του δικαίου αυτού, που μετέχει του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου, αλλά επίσης και του σωφρονιστικού δικαίου, και που απαιτεί κατά κανόνα επείγουσες και άμεσες λύσεις επί ιδιαιτέρων –αν όχι ιδιαζόντων– πρακτικών ζητημάτων, που άπτονται ευθέως και αμέσως καίριων εννόμων αγαθών του προσώπου, με πρωτεύον μεταξύ αυτών το έννομο αγαθό της προσωπικής ελευθερίας (βλ. σχετ. και Ζησιάδη, «Ποινική Δικονομία», κεφ. Κβ', σελ. 114, Μαγκάκη, «Ποινικό Δίκαιο – Διάγραμμα γενικού μέρους», σελ. 20, Ζαγκαρόλα, «Το δίκαιο της εκτέλεσης εις τους νέους ποινικούς κώδικες» ΠοινΧρ Α' σελ. 335, που ορίζουν ως «σωφρονιστικό δίκαιο» το σύνολο των κανόνων που διέπουν την έκτιση της ποινής). Άλλωστε, η έντονη πρακτική διάσταση του δικαίου εκτέλεσης των ποινικών αποφάσεων αναδεικνύεται εναργώς και πιστοποιείται με σαφήνεια και αναμφισβήτητη καθαρότητα και από την συχνότητα με την οποίαν αυτό καθίσταται ενδιαφέρον νομολογιακό αντικείμενο (βλ. σχετ. και Μαργαρίτη Λ., 2013, προλογίζοντας την μονογραφία του Αδάμπα, «Ποινικές αποφάσεις και εκτελεστότητά τους»).

Αυτονόητο τυγχάνει ότι η εκτέλεση και η έκτιση της ποινής υπάγεται στην έννομη σχέση της ποινικής δίκης της οποίας και αποτελεί (μετά την προδικασία και την κύρια διαδικασία) το τρίτο και έσχατο στάδιο, κατά την διάρκεια του οποίου ο καταδικασθείς δεν παύει βεβαίως να είναι φορέας δικαιωμάτων και να υπόκειται σε συγκεκριμένες κατά νόμον υποχρεώσεις (βλ. Ανδρουλάκη Ν., «Θεμελιώδεις

Πρόλογος

έννοια της ποινικής δίκης», έκδ. 1972, τόμ. Α, σελ. 27-28, Ζαγκαρόλα, ό.π., σελ. 331-332, Ζησιάδη, ό.π., σελ. 413 επ., Μπρακουμάτσου, «Εννοιολογική και νομολογιακή προσέγγιση του δικαίου εκτέλεσης ποινικών αποφάσεων και ποινών», ΠοινΧρ ΝΕ΄ 2005, σελ. 289 επ.).

Δεν παραλείπεται τέλος ο επιτονισμός ότι το δίκαιο της ποινικής εκτέλεσης, ως σύνολο κανόνων που αναφέρονται στην εκτέλεση της απόφασης και την έκτιση της ποινής (σωφρονιστικό δίκαιο), δεν εμφανίζει στατικό και μονοσήμαντο χαρακτήρα αλλά εμφορείται από νεότερες-σύγχρονες αντιλήψεις τις οποίες εκφράζει και εγγυάται σε επίπεδο πρακτικής εφαρμογής και πέραν της νομοθετικής πρόβλεψης η εισαγγελική και δικαστική αρχή, με συγκεκριμένα καθήκοντα και αρμοδιότητες που εκάστοτε προβλέπονται. Έτσι στον νΚΠΔ οι σχετικές με την εκτέλεση διατάξεις «Συμπληρώνονται με τις αναγκαίες εναρμονίσεις προς την ενεστώσα νομική πραγματικότητα, ώστε να μπορούν να αντανakλούν πληρέστερα τις θεμελιακού χαρακτήρα απαιτήσεις δημοκρατικότητας της ποινικής διαδικασίας» (Βλ. Δαλακούρα, Ο Νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Συνοπτική ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4620/2019, 2^η έκδ., σελ. 302).

Αθήνα, Ιανουάριος 2023

Γρηγόριος Ζ. Πεπόνης

Αντεισαγγελέας Αρείου Πάγου ε. τ.

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΕΣ

Άρθρο 545

Πότε η απόφαση είναι εκτελεστή

Η καταδικαστική απόφαση και κάθε διάταξη του δικαστή ή του εισαγγελέα εκτελείται μόλις γίνει αμετάκλητη, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά σε ειδικές περιπτώσεις.

1. Αντιστοιχία με πΚΠΔ: Άρθρο 546 παρ. 1 αυτού.

2. Πρόβλεψη του νΚΠΔ: Το άρθρο 545 υπό την συγκεκριμένη μορφή του και ως αυτοτελής διάταξη απαντάται το πρώτον στον νΚΠΔ, χωρίς όμως και να προβαίνει το πρώτον σε μια νέα δικονομική ρύθμιση, αφού ρυθμίζει απλώς και δη κατά τρόπον πανομοιότυπο αυτό ακριβώς που ρύθμιζε ο πΚΠΔ στο άρθρο 546 παρ. 1 αυτού, δηλαδή ρυθμίζει κυριολεκτικά και αποκλειστικά το δηλούμενο και από τον τίτλο του, που είναι το «Πότε η απόφαση είναι εκτελεστή» (Βλ. σχετ. Παπανδρέου Π. σε Μαργαρίτη Λ., Ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τόμ. δεύτερος, υπ' άρ. 545, όπου κάνει λόγο για επελθούσα στον νΚΠΔ διάσπαση του άρ. 546 του πΚΠΔ). Πρόκειται όντως για τέτοια διάσπαση, που προσδίδει πάντως στα προκύψαντα από αυτή επί μέρους άρθρα (545 και 546) κυριολεξία και ταύτιση του περιεχομένου ενός εκάστου από αυτά με τον τίτλο του (Στο άρθρο 546 του πΚΠΔ ο τίτλος αυτού εκάλυπτε κατά περιεχόμενο μόνον την παρ. 1, χωρίς να προΐδεάζει καν για το περιεχόμενο της παρ. 2 που ακολουθούσε).

3. Βουλεύματα: Ο τίτλος και το περιεχόμενο του άρθρου είναι στενότερα του πραγματικού εύρους αυτών, αφού πέραν των καταδικαστικών αποφάσεων και των διατάξεων του δικαστή και του εισαγγελέως (άρ. 137 εδ. α, β, γ νΚΠΔ), **περιλαμβάνει και τα βουλεύματα**, που δεν είναι παρά απόφαση του δικαστικού συμβουλίου (άρθρο 137 εδ. δ νΚΠΔ).

4. Σχετικότητα αμετακλήτου: Ο ορισμός του αμετακλήτου που τίθεται ως δικονομικός κανόνας της ποινικής εκτελεστότητας, παρέχεται υπό του άρθρου 546 του νΚΠΔ (Βλ. σχετ. και ειδικότερα υπό το άρθρο αυτό). Δεν πρόκειται όμως για απόλυτο κανόνα, αλλά για κανόνα ισχύοντα εφ' όσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά σε ειδικές περιπτώσεις. Γεγονός πάντως είναι ότι ο νόμος ορίζει διαφορετικά σε τόσες πολλές περιπτώσεις, ώστε οι θεσπιζόμενες σχετικώς εξαιρέσεις τείνουν

Πρώτο κεφάλαιο: Αποφάσεις εκτελεστές

να ανατρέψουν τον κανόνα, τον οποίο και σε κάθε περίπτωση εξουδετερώνουν σε σημαντικό βαθμό (Σχετ. και *Μαργαρίτης Μ.*, Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, έκδ. 2008, υπ' άρ. 546, σελ. 1144, *Μπρακουμάτσος Π.*, Ενωσιολογική και νομολογική προσέγγιση του δικαίου εκτέλεσης ποινικών αποφάσεων και ποινών, ΠοινΧρ ΝΕ, σελ. 289 επ., *Πεπόνης Γρ.*, Το «κόλουρον» αμετάκλητον της εκτελεστότητας και της παραγραφής των ποινών των ποινικών αποφάσεων, ΠοινΧρ ΝΗ, σελ. 90 επ.).

5. Παρέκκλιση από το αμετάκλητο: Ειδικές περιπτώσεις παρέκκλισης, ως προς την εκτελεστότητα, από τον δικονομικό κανόνα «του αμετακλήτου» θεσπίζονται στα επόμενα άρθρα του νΚΠΔ: **341 παρ. 2 εδ. α:** Η αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας επί πλημμελημάτων για τα οποία εκδόθηκε ανέκκλητη απόφαση ερήμην του κατηγορουμένου, δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης αυτής. **430 παρ. 2 εδ. α:** Η αίτηση ακύρωσης της απόφασης που εκδόθηκε κατά την διαδικασία κατ' αποντών και φυγοδίκων, δεν αναστέλλει την εκτέλεση της καθ' ης αυτή στρέφεται απόφασης. **471 παρ. 2 εδ. α:** Η προθεσμία για την άσκηση του ενδίκου μέσου της αναίρεσης και η αίτηση για την αναίρεση δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης που προσβάλλεται με αυτή. **497 παρ. 4 εδ. α:** Αν με την καταδικαστική απόφαση επιβλήθηκε ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης, η κρίση για το αν η έφεση έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα ανήκει στο δικαστήριο που δίκασε. – Στις παραπάνω περιπτώσεις χωρεί κατ' αρχάς εκτέλεση, παρά το γεγονός ότι οι αποφάσεις στις οποίες αυτές (περιπτώσεις) αναφέρονται είναι από δικονομική άποψη προσβλητές.

Βεβαίως πρόκειται για προσωρινή εκτέλεση, η οποία παύει ευθύς ως τα ένδικα βοηθήματα ή τα ένδικα μέσα (αίτηση ακύρωσης διαδικασίας, αίτηση ακύρωσης απόφασης, αναίρεση, έφεση και αιτήσεις αναστολής εκτέλεσης), γίνουν δεκτά (Σχετ. και ΓνμδΕισΑΠ 5/1969, ΠοινΧρ ΙΘ, σελ. 186, *Ζησιάδης Ι.*, Ποινική Δικονομία, τόμ. τρίτος, σελ. 415 επ., *Μπουρόπουλος Α.*, Ερμηνεία Ποινικής Δικονομίας, τόμ. Β, 1957, υπ' άρ. 546, σελ. 348).

Ενδιαμέσως και προ της απόφασης επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων ή ενδίκων μέσων, η προσωρινή αυτή εκτέλεση δυνατόν να παύσει ωσαύτως με διάταξη του Εισαγγελέα ή βούλευμα του Δικαστικού Συμβουλίου στην περίπτωση του άρθρου 341 παρ. 2 (άρ. 341 παρ. 2 εδ. β, γ), με διάταξη του Εισαγγελέα στην περίπτωση του άρθρου 430 παρ. 2 (άρ. 430 παρ. 2 εδ. β) και με αποφάσεις του δικαστηρίου στις περιπτώσεις του άρθρου 471 παρ. 2 (άρ. 471 παρ. 2 εδ. β) και 497 παρ. 4 (άρ. 497 παρ. 7 νΚΠΔ).

Επίσης εκτελείται άμεσα, σύμφωνα με το άρθρο 471 παρ. 1 εδ. β του νΚΠΔ και δεν αναστέλλεται, παρά το μη αμετάκλητο του βουλεύματος, η διάταξη αυτού «που αφορά τη σύλληψη και την προσωρινή κράτηση» του κατηγορουμένου. **Ωσαύτως άμεσα εκτελείται** σύμφωνα με το άρθρο 471 παρ. 1 εδ. γ του νΚΠΔ και ουδέποτε αναστέλλεται η εκ των φυλακών απόλυση του κατηγορουμένου, παρά το μη αμετάκλητο του σχετικού βουλεύματος, όταν αυτό (βούλευμα) «αποφαίνεται ότι δεν πρέπει να γίνει κατηγορία εναντίον του κατηγορουμένου ή παύει

οριστικά την ποινική δίωξη ή την κηρύσσει απαράδεκτη» (Το εδ. γ του άρ. 471 παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρ. 7 παρ. 41 του Ν. 4637/2019, ΦΕΚ Α΄ 180/18.11.2019. Με την αντικατάσταση αυτή προστέθηκαν στην ρύθμιση και τα παύοντα οριστικώς ή κηρύσσοντα απαράδεκτη την ποινική δίωξη βουλεύματα, ενώ στην αρχική ρύθμιση του νΚΠΔ, όπως και στην αντίστοιχη και ταυτάριθμη διάταξη του πΚΠΔ, περιλαμβάνοντο μόνον τα αποφαινόμενα να μη γίνουν κατηγορία βουλεύματα. Βασική και σημαντική προσέτι διαφοροποίηση ως προς την ρύθμιση, μεταξύ του νΚΠΔ και του πρῖσχύσαντος τοιούτου, είναι η πρόβλεψη του πΚΠΔ περί της ανάγκης ύπαρξης σύμφωνης προς το βούλευμα εισαγγελικής πρότασης, η οποία όμως δεν υιοθετήθηκε από τον νΚΠΔ).

6. Αποφάσεις άρθρων 99, 100 νΠΚ: Εννοείται βεβαίως ότι, ανεξαρτήτως του αμετακλήτου αυτής, δεν τίθεται θέμα εκτέλεσης ποινής της οποίας διετάχθη η αναστολή κατ' άρθρον 99 του νΠΚ. (Σχ.ετ. και Ζησιάδης Ι., Ποινική Δικονομία, τόμ. τρίτος, έκδ. τρίτη, σελ. 416, Μπουρόπουλος Α., Ερμηνεία Ποινικής Δικονομίας, τόμ. Β, 1957, υπ' άρ. 546 του πΚΠΔ, σελ. 349, Παπανδρέου Π. σε Μαργαρίτη Λ., Ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4620/2019, υπ' άρ. 545, αριθμ. 3, σελ. 2024).

Το ανωτέρω όμως ισχύει είτε ενόσω διαρκεί η διαταχθείσα αναστολή είτε και μετά την επιτυχή για τον καταδικασθέντα πάροδο-ολοκλήρωση του χρόνου αυτής, ότε και η ποινή «που είχε ανασταλεί θεωρείται σαν να μην είχε επιβληθεί» κατ' άρ. 102 παρ. 2 του νΠΚ.

Επίσης τα ανωτέρω δεν επηρεάζονται διαφοροτρόπως στην περίπτωση της διάταξης του άρ. 100 του νΠΚ υπό τον τίτλο «Αναστολή εκτέλεσης μέρους της ποινής», αφού και στην περίπτωση αυτή πρόκειται για ανασταλείσα ποινή, που προκύπτει μετά την αφαίρεση εκ του συνόλου της ποινής του προσδιορισθέντος από το δικαστήριο ως εκτιτέου με πραγματική εκτέλεση μέρους αυτής, ύψους δέκα ημερών έως τριών μηνών (άρ. 100 του νΠΚ. Βλ. και κατωτέρω αριθμ. 9).

7. Στις περιπτώσεις ανάκλησης και άρσης της αναστολής, κατά τα άρθρα 101 και 102 αντιστοίχως του νΠΚ, η ανασταλείσα ποινή εκτελείται υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων αυτών.

8. Η απόφαση του άρθρου 99 του νΠΚ που διατάσσει την αναστολή, ανεξαρτήτως του αμετακλήτου αυτής, δεν εκτελείται μεν ως προς την ποινή που επιβλήθηκε με αυτή, οπωσδήποτε όμως «εκτελείται»-ενεργοποιείται ως προς το σκέλος της διατασσομένης αναστολής, υπό την έννοια της έναρξης του «χρόνου δοκιμασίας» του καταδικασθέντος με αυτήν. Επί του θέματος και σε αντίθεση με την διάσταση απόψεων που επικρατούσε υπό τον πΠΚ, ο νέος ΠΚ ευθέως και ρητώς στο άρθρο 99 παρ. 1 εδ. β αυτού, όπως το β εδάφιο αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 παρ. 4 του Ν. 4637/2019, όριζε ότι ο χρόνος αναστολής «αρχίζει από την δημοσίευση της απόφασης που χορηγεί την αναστολή, εάν ο καταδικασθείς είναι παρών, άλλως από την επίδοση της απόφασης», ενώ στην συνέχεια και μετά το άρ. 9 του

Πρώτο κεφάλαιο: Αποφάσεις εκτελεστές

Ν. 4855/12.11.2021, η αυτή ως άνω διάταξη του άρθρου 99 παρ. 1 του νΠΚ και στο τελευταίο εδάφιο της ορίζει ότι ο χρόνος της αναστολής «αρχίζει από τότε που η απόφαση η οποία την χορηγεί καθίσταται εκτελεστή».

Βεβαίως και κατά το σκέλος αυτό που «εκτελείται» η διατάσσουσα την αναστολή απόφαση του άρθρου 99 του νΠΚ, μπορεί να υπαχθεί στην εξαίρεση του κανόνα του αμετακλήτου για την εκτελεστότητα του άρθρου 545 του νΚΠΔ, στην περίπτωση που ήθελε προβλεφθεί εκ νέου η δημοσίευση της απόφασης ως αφητηριακό χρονικό σημείο έναρξης του χρόνου της δοκιμασίας.

9. Με βάση τον νέο θεσμό του άρθρου 100 του νΠΚ περί αναστολής εκτέλεσης, κατ' άρθρον 99 του αυτού Κώδικα, μέρους της ποινής, δύναται να συνυπάρξει στην αυτή καταδικαστική απόφαση μερική εκτέλεση και μερική αναστολή της ποινής που επιβλήθηκε, οπότε στην περίπτωση αυτή δεν εκτελείται το ανασταλέν μέρος της ποινής και μόνον (Βλ. και ανωτέρω, αριθμ. 6).

10. Δεν μπορούσε να προσκρούσει στην αναστολή του άρθρου 99 του νέου Ποινικού Κώδικα η εκτέλεση της απόφασης του άρθρου 80 παρ. 6 του ίδιου Κώδικα, περί της οριζόμενης ως εκτιτέας στερητικής της ελευθερίας ποινής σε περίπτωση μη καταβολής της επιβληθείσας χρηματικής ποινής, αφού κατά την ρητή πρόβλεψη της τελευταίας αυτής διάταξης του άρθρου 80 παρ. 6: «Στην περίπτωση αυτή δεν έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 99».

Ήδη όμως η προεκτεθείσα ειδική πρόβλεψη του άρθρου 80 παρ. 6 του νέου Ποινικού Κώδικα έχει παύσει ισχύουσα, αφού με το άρθρο 4 του νόμου 4855/12.11.2021 η παρ. 6 του άρθρου 80 έχει αντικατασταθεί και έχει διαμορφωθεί ως κάτωθι και δη: «Σε περίπτωση μη καταβολής της χρηματικής ποινής σύμφωνα με τα παραπάνω αυτή ή το μη καταβληθέν μέρος, βεβαιώνεται κατά το άρθρο 553 ΚΠΔ».

11. Ειδικές αναστολές εκτέλεσης: Πέραν και ανεξαρτήτως των γενικών κανόνων αναστολής του Ποινικού Κώδικα, η ποινή δεν εκτελείται και στις θεσπισμένες ειδικές περιπτώσεις αναστολής εκτέλεσης αυτής. Τέτοιες ειδικές περιπτώσεις είναι και οι προβλεπόμενες στον νόμο 4139/2013, ΦΕΚ Α' 74/20.3.2013 «περί εξαρτησιογόνων ουσιών» και δη στα άρθρα 27 παρ.1 εδ. β, 32 παρ.1 στοιχ. γ, όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρ. 10 παρ. 2 του Ν. 4322/2015, ΦΕΚ Α' 42/27.4.2015, 33 παρ.1 στοιχ. α, όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με το άρ. 10 παρ. 4 του Ν. 4322/2015. Επίσης ειδική περίπτωση αναστολής της εκτέλεσης του εντάλματος σύλληψης συνιστά και η πρόβλεψη του άρθρου 32 παρ. 1 στοιχ. β του αυτού ως άνω νόμου 4139/2013.

12. Δεν τίθεται επίσης θέμα εκτέλεσης της ποινής της οποίας διετάχθη η υποχρεωτική ή δυνητική αναβολή εκτέλεσης, σύμφωνα με τα άρθρα 555 και 556, αντιστοίχως, του νΚΠΔ και ενόσω διαρκεί η αναβολή αυτή (Σχετ. και Ζησιάδης Ι., ό.π., τόμ. τρίτος, σελ. 415 επ., Μπουρόπουλος Α., ό.π., υπ' άρ. 546, σελ. 348, Παπανδρέου Π. σε Μαργαρίτη Λ., ό.π.).

Πρόκειται δηλαδή για προσωρινής διάρκειας μη εκτέλεση ποινής, που εκλείπει με την λήξη του χρόνου της αντίστοιχης αναβολής.

13. Διατάξεις Ανακριτικές ή Εισαγγελικές και αμετάκλητον: Ο τιθέμενος «κανόνας του αμετακλήτου» για την εκτελεστότητα ισχύει και όταν εκτελεστός τίτλος είναι διάταξη του Ανακριτή ή του Εισαγγελέως (Σχ. και Ζησιάδης Ι., ό.π., τόμ. τρίτος, σελ. 415, Μπουρόπουλος Α., ό.π., υπ' άρ. 546, σελ. 348).

Και στην περίπτωση αυτή ισχύει βεβαίως η εξαίρεση του «εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά σε ειδικές περιπτώσεις», όπως συμβαίνει με την διάταξη του Ανακριτή περί προσωρινής κράτησης και το επί τη βάση αυτής εκδιδόμενο ένταλμα προσωρινής κράτησης, το οποίο εκτελείται άμεσα και ευθύς ως εκδοθεί, αφού η ασκουμένη συναφώς εναντίον αυτού προσφυγή δεν έχει ανασταλτική δύναμη, κατ' άρθρον 290 παρ. 2 του νΚΠΔ.

Κατά τον Μ. Μαργαρίτη, Ερμηνεία Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, 2008, υπό το άρ. 546, σελ. 1144, «Οι διατάξεις του ανακριτή και του εισαγγελέα εκτελούνται αμέσως, λ.χ. η περί προσωρινής κρατήσεως», όπερ όμως είναι ορθόν μόνον υπό την έννοια της εξαίρεσης από τον ισχύοντα και εδώ γενικό υπέρ του αμετακλήτου κανόνα, εσφαλμένο δε στην περίπτωση που ήθελε εκληφθεί ως ισχύων γενικός και απαράβατος κανόνας. Επ' αυτού παρατηρητέα τα ακόλουθα: Είναι αμέσως εκτελεστές οι εκτελούμενες κατά παρέκκλιση «του κανόνα του αμετακλήτου» (π.χ. οι περί προσωρινής κρατήσεως), όπως και εκείνες κατά των οποίων δεν προβλέπεται η άσκηση προσφυγής ή ετέρα δικονομική δυνατότητα προσβολής τους, που όμως, ως απρόσβλητες δικονομικώς, υπάγονται «στον κανόνα του αμετακλήτου», υπό την έννοια που ο όρος αυτός έχει στο άρθρο 546 περ. α του νΚΠΔ.

Το ότι και οι διατάξεις του Ανακριτή ή του Εισαγγελέως εκτελούνται με βάση τον κανόνα του αμετακλήτου αυτών, προκύπτει ρητώς και ευθέως και από το κείμενο του άρθρου 545 του νέου ΚΠΔ και την γραμματική ερμηνεία αυτού, όπως το ίδιο προέκυπτε και από το αντίστοιχο κείμενο του άρθρου 546 παρ. 1 του πΚΠΔ.

14. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις συνδρομής του αμετακλήτου για την εκτελεστότητά τους αποτελούν: Η ανακριτική διάταξη του άρθρου 200 παρ. 1 του νέου ΚΠΔ (Ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη), η κατά της οποίας προσφυγή (άρ. 200 παρ. 1 εδ. γ νΚΠΔ) στο δικαστικό συμβούλιο που αποφασίζει ανέκκλητα «έχει πάντοτε ανασταλτικό αποτέλεσμα» (άρ. 200 παρ. 1 εδ. δ νΚΠΔ) και η απορριπτική της έγκλησης εισαγγελική διάταξη του άρθρου 51 του νέου ΚΠΔ, που παράγει έννομα αποτελέσματα από της παρόδου της προθεσμίας για άσκηση προσφυγής κατ' αυτής ή από της απορρίψεως της προσφυγής που ασκήθηκε κατά το άρθρο 52 του ίδιου ως άνω Κώδικα.

15. Οι κατά τα άρθρα 141 παρ. 2, 333, 334, 335 παρ. 1, 337 παρ. 2 και 359 του νΚΠΔ εκδιδόμενες διατάξεις του διευθύνοντος την συζήτηση στο Ακροατήριο εκτελούνται μόλις εκδοθούν, πλην της περίπτωσης που ήθελε ασκηθεί κατ' αυτών αμέσως και κατ' άρθρον 335 παρ.2 του νΚΠΔ «προσφυγή σε ολόκληρο το δικαστήριο», η από-

Πρώτο κεφάλαιο: Αποφάσεις εκτελεστές

φραση του οποίου (δικαστηρίου) και επί της προσφυγής είναι αμέσως εκτελεστή, δυναμένη να συμπροσβληθεί με τα επιτρεπόμενα κατά της εκδοθησομένης οριστικής απόφασης ένδικα μέσα και μόνον μετ' αυτής (Άρθρο 141 παρ. 2 εδ. β του νΚΠΔ).

Άρθρο 546

Πότε η απόφαση είναι αμετάκλητη

Αμετάκλητη είναι η απόφαση κατά της οποίας δεν επιτρέπεται ένδικο μέσο ή δεν ασκήθηκε μέσα στην νόμιμη προθεσμία το επιτρεπόμενο ένδικο μέσο ή ασκήθηκε εμπρόθεσμα και απορρίφθηκε.

1. Αντιστοιχία με πΚΠΔ: Η διάταξη αντιστοιχεί προς το άρθρο 546 παρ. 2 του πΚΠΔ και ταυτίζεται κατά περιεχόμενο απολύτως προς αυτό (Βλ. σχετ. και ειδικότερα υπό το άρ. 545, αριθμ. 2).

2. Βουλευόμενα-Διατάξεις: (Βλ. και κατωτέρω υπ' αριθμ. 7). Ο τίτλος και το περιεχόμενο της διάταξης είναι στενότερα του πραγματικού εύρους αυτής, αφού πέραν των αποφάσεων αυτή περιλαμβάνει και τα βουλευόμενα (άρ. 137 εδ. δ του νΚΠΔ) και τις διατάξεις του δικαστή και του εισαγγελέως (άρ. 137 εδ. α, β, γ του νΚΠΔ).

3. Σημασιολόγηση αμετακλήτου: Ο συντελούμενος με το άρθρο 546 νομοθετικός προσδιορισμός του αμετακλήτου τυγχάνει κρίσιμος και αποφασιστικός ως προς την εκτέλεση των ποινικών αποφάσεων, αφού σηματοδοτεί και αφετηριάζει χρονικώς τον ισχύοντα κατά το άρθρο 545 του νΚΠΔ γενικό κανόνα της εκτελεστότητας αυτών, δηλαδή τον «κανόνα του αμετακλήτου», εκτός αν **Αντιστοιχία με π. ΚΠΔ:** ο νόμος ορίζει διαφορετικά σε ειδικές περιπτώσεις.

4. Έννοια αμετακλήτου: Κατά τους ορισμούς της διάταξης αμετάκλητη είναι η απόφαση: **α)** Όταν ουδέν αδιακρίτως ένδικο μέσο επιτρέπεται κατ' αυτής, οπότε η απόφαση τυγχάνει αμετάκλητη εξ αρχής και ευθύς ως δημοσιευθεί **β)** Όταν επιτρέπεται μεν κατ' αυτής ένδικο μέσο, πλην όμως δεν ασκήθηκε αυτό εντός της τασσόμενης προς τούτο νόμιμης προθεσμίας, οπότε η απόφαση καθίσταται αμετάκλητη ευθύς ως παρέλθει η προβλεπόμενη για την άσκηση του επιτρεπόμενου ενδίκου μέσου νόμιμη προθεσμία [Σχετ. ΓνμΔεισΑΠ (Σακελλαρίου Β.) 16/1957, ΠοινΧρ Ζ, 1957, σελ. 409, ΓνμΔεισΕφΘεσ (Κατεβαίνης Δ.) 982/1959, ΠοινΧρ Ι, 1960, σελ. 57, Παπανδρέου Π. σε Μαργαρίτη Λ., Ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4620/2019, υπ' άρ. 546, παρ. ΙΙ, στοιχ. β, σελ. 2025] και **γ)** Όταν το επιτρεπόμενο και ασκηθέν εμπροθέσμως ένδικο μέσο απορρίφθηκε. Ως απόρριψη νοείται αδιακρίτως η δι' οιονδήποτε λόγο τοιαύτη. Έτσι, δυνατόν το επιτρεπόμενο και εμπροθέσμως ασκηθέν ένδικο μέσο να απορρίφθηκε ως ανυπο-

στήρικτο (άρθρα 501 παρ. 1, 514 εδ. α του νΚΠΔ), ως ουσία αβάσιμο (άρθρα 502, 515 παρ. 3 εδ. α του νΚΠΔ) ή ως απαράδεκτο (άρθρα 501 παρ. 1, 476 του νΚΠΔ).

Στην υπό στοιχ. γ ως άνω περίπτωση η απόφαση για την οποία κάθε φορά πρόκειται καθίσταται αμετάκλητη από την δημοσίευση της απορριπτικής του επιτρεπόμενου και εμπροθέσμως ασκηθέντος ενδίκου μέσου απόφασης και εφ' όσον και αυτή δεν υπόκειται αυτοτελώς σε κάποιο ένδικο μέσο (Σχ. και Ζησιάδης Ι., Ποινική Δικονομία, τόμ. τρίτος, σελ. 415, Μαργαρίτης Λ., Αμετάκλητη απόφαση και παραγραφή ποινής σε: Εμβάθυνση στην Ποινική Δικονομία, Θεωρία – Νομολογία, 2006, σελ. 819 επ., Μουζακίτης Σ., Ζητήματα εκτελέσεως ποινικών αποφάσεων, έκδ. β, 2007, σελ. 6 επ., Μπουρόπουλος Α., Ερμηνεία Ποινικής Δικονομίας, τόμ. Β, 1957, υπ' άρ. 546 του πΚΠΔ, σελ. 348, Παπανδρέου Π. σε Μαργαρίτη Λ., Ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4620/2019, υπ' άρ. 546, στοιχ. ΙΙ, σελ. 2025).

Εάν η απορριπτική του ενδίκου μέσου απόφαση υπόκειται και αυτή σε ένδικο μέσο (π.χ. άρθρα 476 παρ. 2, 501 παρ. 1 του νΚΠΔ), το αμετάκλητο επέρχεται και εδώ είτε με την πάροδο άπρακτης της τασσόμενης για την άσκησή του νόμιμης προθεσμίας είτε, σε περίπτωση εμπρόθεσμης άσκησής του, από την δημοσίευση της απορριπτικής του ενδίκου αυτού μέσου απόφασης (βλ. κατωτέρω και υπ' αριθμ. 7).

5. Εκπρόθεσμο ένδικο μέσο και αμετάκλητον: Από αυτό τούτο το κείμενο του άρθρου 546 του νέου ΚΠΔ προκύπτει ότι μόνον το εμπροθέσμως ασκηθέν ένδικο μέσο επηρεάζει αρνητικώς και κωλύει το αμετάκλητο της απόφασης. Α contrario συνάγεται ότι ουδεμία τέτοια επήρεια ασκεί επί του αμετακλήτου της απόφασης το εκπροθέσμως ασκούμενο κατ' αυτής ένδικο μέσο. Ανακύπτει συνεπώς το ερώτημα περί του τί δέον γενέσθαι σε περίπτωση εκπρόθεσμης άσκησης του ενδίκου μέσου; Θα εκτελεσθεί ή όχι και αν ναι πότε, ως αμετάκλητη, η καθ' ης το εκπρόθεσμο αυτό ένδικο μέσο απόφαση; Επί του θέματος παρατηρείται διάσταση θέσεων και σημειούται διχογνωμία. **Κατά μίαν άποψη** όταν το επιτρεπόμενο ένδικο μέσο ασκείται εκπροθέσμως δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα αμετακλήτου της προσβαλλομένης με αυτό απόφασης, παρά μόνο από την στιγμή που θα δημοσιευθεί η απόφαση που απορρίπτει αυτό (εκπρόθεσμο ένδικο μέσο) ως απαράδεκτο, κατ' άρθρο 476 ΚΠΔ (Σχ. Ζησιάδης Ι., ό.π., Μπουρόπουλος Α., ό.π.). **Κατ' άλλην άποψη** στην περίπτωση για την οποία γίνεται λόγος το αμετάκλητο συντρέχει ευθύς ως παρέλθει άπρακτη η προβλεπόμενη για την άσκηση του ενδίκου μέσου νόμιμη προθεσμία [Σχ. Μαργαρίτης Λ., ό.π., σελ. 828, ΕγκΕισΑΠ 1/2002 (Φάκος Α.), ΠοινΔικ 2002, σελ. 152, πρβλ. και ΑΠ 1596/1987, ΠοινΧρ ΛΗ (1988), σελ. 252, με αντίθετη εισαγγελική πρόταση (Κανίνιας Σ.)]. **Θα πρέπει ωστόσο να παρατηρηθεί ότι** είναι άλλο το ζήτημα ότι επί απαραδέκτου ενδίκου μέσου **(για οποιονδήποτε λόγο απαραδέκτου και συνεπώς και λόγω εκπρόθεσμης άσκησής αυτού)** θα πρέπει να υπάρξει αρμοδίως κρίση περί του απαραδέκτου αυτού και εντελώς διά-

Πρώτο κεφάλαιο: Αποφάσεις εκτελεστές

φορο θέμα η εκτελεστότητα ή μη της απόφασης συνεπεία άσκησης εναντίον της εκπροθέσμου ενδίκου μέσου. Γεγονός πάντως είναι ότι η υιοθέτηση της πρώτης των ως άνω απόψεων, περί μη εκτελεστότητας δηλαδή της προσβαλλομένης με εκπρόθεσμο ένδικο μέσο απόφασης, δεν αποτελεί παρά μία *contra legem* ερμηνεία και *contra legem* εφαρμογή των οικείων διατάξεων των άρθρων 545, 546 του νΚΠΔ. **Περαιτέρω όμως** και μιας και πρόκειται για τον αλληλοεπηρεασμό μεταξύ της εκτελεστότητας της απόφασης και του ασκηθέντος κατ' αυτής εκπροθέσμου ενδίκου μέσου, δεν πρέπει να διαλάθει της προσοχής μας και η διάταξη του άρθρου 471 του νΚΠΔ, κατά την οποία ανασταλτική δύναμη, εκτός αν ορίζεται άλλως υπό του νόμου, έχει «Το ένδικο μέσο που ασκήθηκε παραδεκτά» (νομότυπα και εμπρόθεσμα προ του άρθρου 139 του νόμου 4855/12.11.2021, που τροποποίησε από πλευράς διατύπωσης την αποτύπωση της άσκησης παραδεκτού ενδίκου μέσου) από τον δικαιούμενο «καθώς και η προθεσμία για την άσκηση» αυτού. **Σαφώς, συνεπώς, δεν επηρεάζεται το αμετάκλητο της απόφασης και κατ' επέκταση το εκτελεστόν αυτής από την άσκηση εκπροθέσμου εναντίον της ενδίκου μέσου, υπό τον όρο όμως του προδήλως και αναμφιβόλως εκπροθέσμου.** Άλλως, επειδή θα πρόκειται ουσιαστικώς για αμφισβήτηση και δισταγμό περί το ανασταλτικό ή μη αποτέλεσμα του ενδίκου μέσου, θα πρέπει να προηγείται η άρση της αμφισβήτησης και κάθε διστακτικότητας με προσφυγή στην χρήση της διάταξης του άρθρου 472 του νέου ΚΠΔ, υπό τον τίτλο «Αμφισβήτηση της ανασταλτικής δύναμης του ενδίκου μέσου». Κατά την τελευταία αυτή διάταξη οι δισταγμοί ή αμφισβητήσεις του είδους που προαναφέρονται επιλύονται, αναλόγως των εν αυτή διακρίσεων, από το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο και όχι από τον Εισαγγελέα που είναι αρμόδιος (άρ. 549 νΚΠΔ) για την ποινική εκτέλεση και σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 562 του νέου ΚΠΔ, καθ' όσον το άρθρο 562 συνιστά κάτι το εντελώς διαφορετικό και είναι γενικό έναντι της ειδικής πρόβλεψης του προαναφερόμενου άρθρου 472 (βλ. κατωτέρω και υπ' αριθμ. 7. βλ. κατωτέρω, επίσης, υπ' αριθμ. 9).

6. Διατάξεις για τα ένδικα μέσα και αμετάκλητον: Συναφείς και αμέσως συναπτόμενες προς το αμετάκλητον της απόφασης ή του βουλεύματος διατάξεις είναι οι σχετικές με τα ένδικα μέσα διατάξεις του νέου ΚΠΔ και δη τόσον οι γενικοί περί των ενδίκων μέσων ορισμοί (άρθρα 462 έως 476), όσον και οι ειδικές διατάξεις των άρθρων 477 έως 482 (έφεση κατά βουλεύματος), 483 έως 485 (αίτηση αναίρεσης κατά βουλεύματος), 486 έως 503 (έφεση κατά αποφάσεων) και 504 έως 524 (αναίρεση κατά αποφάσεων). Το αυτό ισχύει και οσάκις συντρέχουν είτε στον ΚΠΔ είτε εκτός αυτού και σε ειδικούς ποινικούς νόμους ειδικές διατάξεις, που προνοούν για την άσκηση ενδίκων μέσων κατά τρόπον ειδικότερον και διαφέροντα των οικείων προβλέψεων του ΚΠΔ.

7. Βουλεύματα και αμετάκλητον: Τα ως άνω και υπό στοιχ. 4 και 5 μνημονευ-